

yazarlar ansiklopedisi, 801 ; Yazarlar sözlüğü, 368-369.

محمدی

ثاقب دده (sā.qeb.dā.dāh)، مصطفی، - کوتاهیه ۱۱۴۸ ق/ ۱۷۳۵م، عارف، تذکره‌نویس و شاعر عثمانی. در از میرزاده شد. در حکومت مصطفی پاشا کوپرولوزاده تحصیلاتش را به پایان رساند و سپس به ادرنه رفت و به طریقت مولویه پیوست. چندی نیز در قونیه خدمت پیران کرد و سرانجام به شیخیت مولویخانه‌ای که به نام ارغون‌چلیبی در کوتاهیه بنیاد نهاده شده بود، منصوب شد. به نوشته عبدالباقی گولپینارلی، ثاقب دده فرزندخوانده فاطمه خانم، از زنان بانفوذ طریقت بود و هم‌او بود که ثاقب دده را به مشیخت خانقاه کوتاهیه برگزید و برادرزاده خود یا نام حواخانم (از زنان شاعر مولویه) را به زنی به او داد. چون ثاقب دده درگذشت، پیکرش را در کنار خاک‌کجای ارغون‌چلیبی در خانقاه به خاک سپردند. به گفته محمدطاهر بورسوی، پسر و جانشین او خالص احمد، کتابی در شرح احوال پدرش تألیف کرده است. از آثارش: دیوان اشعار به ترکی که در بردارنده اشعاری با مضامین عرفانی است؛ سفینه مولویه/ سفینه نفیسه مولویه که تذکره‌ای در شرح حال و زندگانی بزرگان طریقت مولویه و آداب و ارکان این طریقت است و از منابع مهم مولویه به شمار می‌رود. ثاقب دده سفینه مولویه را به سبک ویسی (- ۱۶۲۸م) نوشته و در آن واژگان و گزین‌گویی‌های فارسی و عربی در زمینه اخلاق و تصوف را که از ارغون‌چلیبی نقل شده، ترجمه و شرح کرده است. وی همچنین در این اثر به تأثیر از شعر و زبان فارسی، همه چلبیان، مشایخ و درویشان مولویه را به فارسی مخاطب قرار داده و عبارت‌هایی فارسی از آنان نقل کرده است. گولپینارلی بسیاری از مطالب این کتاب را بر ساخته و نادرست دانسته است. سفینه مولویه چاپ شده است (مصر، ۱۲۶۳ ق/ ۱۸۶۶م و ۱۲۸۳ ق/ ۱۸۸۶م).

منابع: پارسی‌نویسان آسیای صغیر، ۲۸؛ عثمانلی مؤلفری، ۵۰/۱؛ قاموس الاعلام، ۱۷۳۸/۳؛ معجم المؤلفین، ۲۵۰/۱۲؛ ملامت و ملائیان، ۳۵، ۲۵۴؛ مولویه بعد از مولانا، در صفحات فراوان؛ نگاهی به روند نفوذ و گسترش زبان و ادب فارسی در ترکیه، ۱۳۲؛ هدیه‌المعارفین، ۲/۴۴۵؛

Türk dili ve edebiyatı ansiklopedisi, 7/432 ; Türk edebiyatı

مفهومی عینی به کار می‌بست، چنان‌که ضرب‌المثل‌ها را، آن‌چنان که مرسوم بود، در خدمت حکمت و عرفان به کار نمی‌گرفت؛ به‌ویژه آن‌که اصطلاحات و واژگانی که از زبان عامیانه در سروده‌هایش راه یافته‌اند، کاربردی عینی و ملموس دارند. وی چندان در قید وزن و قافیه نیز نبوده است؛ چنان‌که در اشعارش برخی زخافات نیز دیده می‌شود. او شاعری روشن‌بین و پیشرو بود و جزئیات زندگی واقعی دست‌مایه‌هایی در سروده‌هایش است. ثابت بر شعر عثمانی پس از روزگار خود تأثیرگذار بوده است و این تأثیر را در اشعار ندیم (- ۱۷۳۰م) نیز می‌توان یافت. فؤاد کوپرولو درباره‌ی وی می‌نویسد: «ثابت صاحب موقعی بسیار مهم در تکامل شعر عثمانی است.» از آثارش: دیوان که در کلیات ثابت (در بردارنده مثنوی‌ها) که یکی به کوشش مستقیم‌زاده گردآوری شده و از اهمیت بیش‌تری برخوردار است، آمده است. نسخه‌ای از دیوان به شماره Or.1160 و نسخه‌ای از کلیات ثابت به شماره Add.7928 در کتابخانه موزه بریتانیایی نگهداری می‌شود؛ مثنوی ظفرنامه/غزنامه/سلیم‌نامه که گزارش پیروزی سلیم‌گرای در مجارستان و درگیری با قشون روس و لهستانی است. شاعر در این منظومه و عظم پیشوای مسلمانان برای سپاه مسلمانان و تشویق آن‌ها به جهاد را شرح می‌دهد. این اثر دوبار به چاپ رسیده، اما هر دو چاپ پر از اشتباه است (استانبول، ۱۸۸۲ و ۱۸۹۳م)؛ مثنوی ادهم و هم‌اکه به انجام نرسیده و به گفته مؤلف تذکره سالم به پیروی از خمسة نوعی‌زاده (- ۱۰۴۴ ق) است؛ مثنوی‌های بربرنامه و دره‌نامه/ دونلونا/ حکایت خواجه فساد که آن‌ها را در نسخه‌های دست‌نویس دیوان وی می‌توان یافت. به گفته برخی منابع شاعر در این دو مثنوی زبان عقیفی نداشته و بی‌پرده سخن گفته است؛ ترجمه و تفسیر اربعین حدیث به نظم و نثر؛ معراجیه؛ مثنوی عمر و لیث؛ مثنوی ورقه و گلشاه.

منابع: الجوهرالاسنی، ۴۴-۴۷؛ سجل عثمانی، ۶۱/۲؛ شعراء، علما و مردان نامی بوسنی و هرزگوین، ۷۶-۸۰؛ عثمانلی مؤلفری، ۱۱۸/۲-۱۱۹؛ هدیه‌المعارفین، ۱/۷۶۵؛

Catalogue of the Turkish manuscripts in British museum, 202; Encyclopaedia of Islam, 10/428 ; Islam ansiklopedisi, 10/10-14 ; Türk dili ve edebiyatı ansiklopedisi, 7/386-387 ; Türk edebiyatı ansiklopedisi, 4/1004-1005 ; Türkiye

MADDE YAYIMLANDIKTAN

42365

Sakib Mustafa Dede hayatı, eserleri, edebi kişiliği ve diva'nın tenkidli metni (2.Cilt). ARI, Ahmet. Doktora. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 1995. 686 s., 57 ref. *Sakib Dede 180906*
Danışman:Prof.Dr.Hüseyin Ayan. Dili:Tr.

22 Haziran 2015

180306 -

Arı, Ahmet. "Sakıp Mustafa Dede: hayatı, eserleri, edebî kişiliği ve Dîvânı'nın tenkitli metni." Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi, 1994. (Danışman: Prof. Dr. Hüseyin Ayan)

20 MAYIS 1998

Kırkbıyık, Mehmet. "Kâtib-zâde Mustafa Sâkib: hayatı, eserleri, edebî kişiliği ve Divanı'nın tenkidli metni." Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi, Devam (Danışman: Doç. Dr. Emine Yeniterzi) 180306

18 MAYIS 1998

Şakıbede tanıtıldı (*İÜEF Tarih Dergisi*, sayı: 7-8, 1976-1977).

Kay.: MN s.163a; NÂFE (SK Esad Ef. nu.2549), v. 50b-51a, bs. 2005, s.133-134; NAZZE, 1985, s.68; SO 2/62; TDEA 7/432; TGDEİS s.419; TH s.539; TN 1/136-137(546); TŞ/S s.196; VF 2/547. ♦♦M. CUNBUR

SÂKİB (?-1842): Divan şairi. Ankara'da doğdu. Enderun'da yetişti. Asıl adı Mustafa Sakıb Efendidir. Küçük Hafız samıyla tanındı. Enderunda Seferli koğuşunda sarıkcı başılık yaptı. 18222de çırağ edildi. Şiirine örnek *Fatin Tezkiresi*'ndedir.

Kay.: AT 5/344; KÂ 3/1739; SO 2/62; TDEA 7/432; THE s.39; TN 1/138(548). ♦♦M. CUNBUR

SÂKİB (1732-1852): Şair, tabip. Ahıska'da doğdu. Asıl adı Seyyid Mehmed Sakıb Efendidir. Ahıska'ya iki saat mesafede Posof'a bağlı Digor köyü imamının oğlu olan Mehmed Sâkıb, babasıyla beraber İstanbul'a gelerek Kara Mustafa Paşa Medresesinde öğrenim gördü. İlmiye rütbesine erişti, hekimlikteki bilgisi dolayısıyla saraya hekim tayin edildi. Aynı zamanda Süleymaniye Camii karşısında Tiryaki Çarşısındaki Tıbbhanede öğretim yaptı. Saray Başhekimiyken emekli oldu. Abdülhak Molla ile sohbet ve şakaları ünlüdür. 120 yaşında İstanbul'da vefat eden Mehmet Sâkıb'ın tezkirelerde, İstanbul kütüphanelerindeki şiir tomarlarında manzumeleri vardır.

Kay.: KÂ 3/1739; *Kafile-i Şu'arâ*, s. 87; SO 2/62; ŞT, (İÜK TY, nu.: 3916), v. 14; *Şair Tabipler*, s. 195 TDEA 7/432; THE s. 39-40; TN 1/138(549); Fahrettin Çelik-Kemal Yurtseven, *Karslı Büyükler*, Kars İst. 1943, s. 92-93; *Kars İli Dergisi*, sayı:1, Ank. 1966, s. 21. ♦♦B. KIRZIOĞLU

SÂKİB (?-1858): Divan şairi. Afyonkarahisar'da doğdu. Asıl adı Süleyman Sâkıb Efendidir. 1819'da İstanbul'a geldi. Keçeci-zâde İzzet Molla* ile yeğeni Halim Mollanın tezkireciliğini yaptı. 1850'de arzuhalci, sonra

İhtisab Nezaretinde başkâtip oldu. Şiirine örnek *Fatin Tezkiresi*'ndedir

Kay.: SO 2/63; TDEA 7/432; THE s.40; TN 1/138(550). ♦♦M. CUNBUR

SÂKİB Dede (1652?-1735): Divan şairi ve Mevlevî şeyhi. İzmir'de doğdu. Asıl adı Mustafa'dır. 1492'deki Haçlı istilasından önce Endülüs'ten İzmir'e göç eden Muhyiddin-i Arabî'nin müridlerinden bir şeyhin soyundan gelmektedir. Babasının adı El-Hâc İsmail Efendi, annesinin adı Halime'dir. İzmir'deki ilk tahsilinden sonra İstanbul'a gelerek Fatih medresesine girdi, Köprülüzâde Fazıl Mustafa Paşa'nın himayesinde tahsilini devam ettirerek üç dilde şiir ve inşa kadir hâle gelmiştir. Edirne'de Seyyid Muhammed Dedenin yanında çile çıkarıp "Dede" vasfını aldıktan sonra Galata Mevlevîhanesinde Şeyh-i Ekrem Gavsî Dede'nin (öl. 1691/2) hizmetine girdi. Daha sonra bazı arkadaşlarıyla birlikte Mısır'a giderek üç ay kadar Siyâhî Dedenin (öl. 1710) yanında bulundu. Dönüşte tekrar Galata Mevlevîhanesine giren Sâkıb Dede, Beşiktaş Mevlevîhanesinde de mukabelelerde bulundu ve zaman zaman bu mukabelelere katılan Sultan IV. Mehmed (1648-1687) ile sohbet etti. Daha sonra seyahate çıkarak Edirne, Serez, Filibe, Selanik ve Bosna'ya gitti, bütün Rumeli'yi dolaştı; *Sefîne-i Nefise-i Mevleviyyân* isimli eserini de bu sıralarda yazmaya başladı. Sucu Mehmed Dede ile birlikte gerçekleştirdikleri Konya seyahatinde II. Bostan Çelebi (öl. 1705) tarafından 1690 yılında Kütahya Mevlevîhanesi şeyhliğine tayin edildi, hayatının 46 yıllık şeyhlik dönemi başladı. Kütahya Mevlevîhanesine şeyh tayin edilmesinde mevlevî kadınlarının ileri gelenlerinden Küçük Ârif Çelebi (öl. 1421) ahfadından Kamile Hanım'ın kızı Hâce Fatıma Hanım etkili oldu. Sâkıb Dede kendisini evlatlık da edinen Fatıma Hanımın

على رضا قره بلوط, معجم المخطوطات الموجودة في مكتبات استانبول
و أناطولي, الجزء الثالث, ص. 79-1578 [y.y., t.y.] ISAM 141629

5330 - مصطفى ثاقب ده ده الإزميري العثماني

الأديب الشاعر الصوفي المولوي وشيخ زاوية المولوية
بكوتاجيه المتوفى 1735/1148

(أنظر : هدية العارفين 445/2 ؛ كحالة معجم المؤلفين
250/12 ؛ فهرس جامعة إستانبول 709/2 ؛ فهرس
سيف الدين أوزأكه 221/2)
من تصانيفه :

1 - ديوان ثاقب ده ده - في الأدب (ت)

متحف مولانا رقم 2408 ورقة 190 ، 1150 هـ
رقم 2410 ورقة 198 ؛ أحمد ثالث يكيلر رقم 927
ورقة 152 ؛

2 - السفينة النفيسة في المناقب المولوية = سفينه ء نفيسه ء
مولويان (ت)

وحيد باشا رقم 1446 جزء 1-3 ؛ رقم 1447 جزء 1-3 ؛
نورعثمانيه رقم 5063 ، 1148 هـ ؛ حالت أفندي 235
جزء 1-3 ورقة 304+249+162 ، 1207 هـ ؛ حالت
أفندي ملحق 65 جزء 1-3 ورقة 213+263+152 ،
1168 هـ ؛ قره حصار 18280 ورقة 247 ، 1215 هـ
رقم 18234 ورقة 64 ، 1170 هـ أمانت خزينه سي
1195-1196 جزء 1-2 ورقة 269+400 ، 1214
هـ متحف مولانا 2160-2161 جزء 1-3 ورقة
305+305 ، 1150 هـ رقم 2162 جزء 3 ورقة 144
، 1221 هـ طبعت في القاهرة 1283 وفي إستانبول 1283
على جزأين ؛

13 HAZ 2006

MADDE VE TAVANLARI
SONRA KALEN DOKÜMAN

SAKIB MUSTAFA DEDE HAYATI, ESERLERİ, EDEBİ KİŞİLİĞİ VE
DİVANININ TENKİDLİ METNİ

Ahmet SARI

Danışman :
1995, Sayfa: 698

17.Yüzyılın 2.yarıyla 18.yüzyılın ilk yarısında yaşamış olan Sakıb Mustafa Dede, Mevlevi Tarikati'nin Divan Edebiyatı içerisindeki en önemli temsilcilerinden birisidir.

Sakıb Dede Divanı'nın tenkidli neşrini asıl hedef alan bu çalışma, hacimli olduğu için iki cilt halinde vücut bulmuş olup, iki bölüm halinde planlanmıştır. I.Bölümde hayatı, eserleri, ve edebî şahsiyeti; II.Bölümde ise Divan metni yer almaktadır.

Sakıb Dede İzmir'de doğmuş, küçük yaşta İstanbul'a gelerek Mustafa Fazıl Paşa'nın yanında iyi bir medrese tahsili görmüştür. Daha sonra Mevlevi Tarikati'ne girerek ömrünün son 46 yılını Kütahya Mevlevihanesi şeyhi olarak geçirmiştir.

Türkçe Divanı'ndan başka Mevlana devrinden başlayarak Mevlevi Tarikati'nin ileri gelenlerinin biyografilerinin verildiği üç ciltlik "Sefine-i Nefise-i Mevleviyan" adlı önemli bir eseri daha vardır.

Sakıb Dede'nin Türkçe Divan'ı beş yazma nüsha esas alınarak tertib edilmiştir. Buna göre 37 kaside, 2 müsemmen, 5 müseddes, 2 tahmis, 165 gazel, 1 müstezad, 22 tarih, 48 ruba'i, 61 kıt'a, 51 nazım ve 1 muamma bir araya getirilmiştir. Bu şiirlerin tamamı 5689 beyittir. Dört ruba'isini Farsça yazan Sakıb Dede, kıt'alarından da beşini Arapça yazmıştır.

Sakıb Dede'nin edebî kişiliğine etki eden en önemli unsur tarikati'dir. Sanatı tamamıyla bir vasıta gören şâir, bütün gücüyle Mevleviliği anlatmış, bu yüzden de çok uzun şiirler yazmıştır. Bilhassa, ortalama 19 beyitlik (en uzun 51 beyit) gazelleriyle, devrinde pek de rastlanılmayan bir durum ortaya koymuştur. 165 gazelinden 147'sini 15 beyitin üzerinde yazan Sakıb Dede, şimdiye kadarki bilgilerimize göre bu konuda tek örnektir.

Etkisi kendisinden sonra da "Hanedan-ı Sakıbiyye" diye devam eden Sakıb Dede bilhassa, Şeyh Galib'in hocası Ali Nutki Dede'yi yetiştirmesiyle Divan Edebiyatı içerisinde önem kazanmaktadır.

1148/1735 tarihinde vefat eden Sakıb Dede, Kütahya Mevlevihanesi'nin bahçesine defn edilmiştir.

SAKIB MUSTAFA DEDE'S LIFE, WORKS, LITERARY CHARACTER AND
EDITION CRITIC OF HIS DİVÂN

Sakıb Mustafa Dede who lived during the second half of the 17th century and the first half of the 18th century is one of the most important representatives of the Mevlevi tarikha in the Ottoman literature.

This edition critic study of Sâkıb Mustafa Dede's Divan is divided into two different sections. The first section includes Sâkıb Dede's life, his works and literary character while the edition critic of his Divan is given in the second section.

Sakıb Mustafa Dede was born in İzmir. During his young age he came to İstanbul and continued his medrese education which was supported by Mustafa Fazıl Pasha. Sâkıb Dede then joined to the Mevlevi Tarikha, and he spent the last 46 years of his life as a sheikh of the lodge of Mevlevi in Kütahya.

Besides of the Turkish Divan, Sâkıb dede has also another work named as "Sefine-i Nefise-i Mevleviyân". This 3-volume book gives the biographies of famous Mevlevies starting from Mevlana's period to Sakıb Dede's time.

Sâkıb Dede's Divan is arranged based on 5 manuscripts. As a result of this study, we gathered 37 kaside, 2 müsemmen, 5 müseddes, 2 tahmis, 165 gazel, 1 müstezad, 22 tarih, 48 rubâî, 61 kıt'a, 51 nazım and 1 muamma; all kaming a total of 5689 couplets. We also noticed that Sakıb Dede has a few Arabic and Persian poems in his Turkish Dîvân.

Since the state of being a Mevlevi played an important role in his literary character, Sâkıb Dede describes his tarikha in the Dîvân. As a result of this factor, he wrote very long gazels (avarege of 19 couplets, the largest one contains 51 couplets).

Additionaly, Sâkıb Dede played an important role in Ottoman Literature by raising Ali Nutkî Dede, who was the instructor of Sheikh Galib, and also influencing some other new poets.

Sâkıb Dede died in 1148/1735 and his burying place is in the backyard of the lodge of Kütahya Mevlevi.

Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Tez Özetleri 1990-1998, Konya, 1999. İSAM-DN:75074

cilt: I

70

Türk Dili ve Edebiyatı Arabilim Dalı
Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı
Doktora Tezi

11 AGUSTOS 2001

71

KÂTİB-ZÂDE SÂKİB MUSTAFA
HAYATI, ESERLERİ VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ

Dr. Mehmet KIRBIYIK*

Dîvan şairlerinden biri olan Kâtib-zâde Sâkib Mustafa'nın yaşadığı zaman dilimi, siyasî bakımından Osmanlı Devleti'nin duraklama döneminin sonu ile gerileme döneminin başına rastlamaktadır. XVII. yüzyılın ikinci yarısının başlarında doğduğunu tahmin ettiğimiz Sâkib (ö. H. 1129/ M. 1716-7); IV. Mehmed (1648-1687), II. Süleyman (1687-1691), II. Ahmed (1691-1695), II. Mustafa (1695-1703) ve III. Ahmed (1703-1730)'in saltanatlarını görmüştür. Bunlardan IV. Mehmed (Vefâî), II. Ahmed, II. Mustafa (İkbâlî), III. Ahmed (Necib) şairlik yönü olan padişahlardandır.

XVII. yüzyılda kendini hissettiren siyasî yönden duraklama ve sosyal hayattaki çalkantılara rağmen, edebiyat geçmişten almış olduğu hızın yardımı ile gelişmesini sürdürmüştür. Siyasî ve sosyal hayattaki söz konusu olumsuzluklar, ancak yüzyılın sonuna doğru edebiyatı da etkilemeye başlamıştır. Nâilî (ö. 1666) ve Neşâtî (ö. 1674)'den sonra, XVIII. yüzyıldaki Lâle Devri'ne kadar büyük şair yetişmemiştir.¹ Sâkib'in yaşadığı zamanı içine alan bu devre için, Nâbî (d. 1642?-ö. 1712)'nin şiirdeki hakimiyeti söz konusudur. Nâbî'yi usta olarak gören Sâbit (ö. 1712), Dürrî (ö. 1722), Kâmî (ö. 1724), Selim (ö. 1726), İzzet Ali Paşa (ö. 1735), Seyyid Vehbî (ö. 1736) gibi şairler onun etkisinde şiir yazmışlardır. XVII. yüzyılın sonunda Nâbî ve Sâbit ile beraber edebiyatta yerli unsurlara yer verme anlayışı, XVIII. yüzyılda daha da hızlanmıştır. XVIII. yüzyılda nazirecilik oldukça ilerlemiş ve kasidede Nefî (ö. 1635), gazelde de Nâbî tanzir edilmiştir.²

Sâkib'in yaşadığı dönemin en önemli özelliklerinden biri de Sebki Hindî etkisinin görülmesidir. Belli başlı temsilcileri arasında Nâilî (ö. 1666), Neşâtî (ö. 1674), İsmetî (ö. 1665), Şehrî (ö. 1660) ve Fehîm (ö. 1648)'in yer aldığı bu akım, XVIII. yüzyılda yaşamış şairleri de kimi özellikleri ile etkilemiştir.

Şairin yaşadığı dönemden kısaca bahsettikten sonra, onun hayatı, eserleri ve edebî kişiliğini ele alabiliriz.

* Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.

¹ Mustafa İsen- Cemâl Kurnaz, "XVII. Yüzyıl Dîvan Edebiyatı", *Türk Dünyası El Kitabı*, C.III, Ankara 1992, s. 162.

² Haluk İpekten- Mustafa İsen-Turgut Karabey-Metin Akkuş, "XVIII. Yüzyıl Dîvan Nazmı", *Büyük Türk Klâsikleri*, C. VI, İstanbul 1987, s.195-197.

05 MAR 2003

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

SÂKİB MUSTAFA DEDE
HAYATI, ESERLERİ, EDEBÎ KİŞİLİĞİ
VE
DÎVÂNİ'NİN TENKİDLİ METNİ

DOKTORA TEZİ
CİLT : I

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Hüseyin AYAN

Hazırlayan
Ahmet ARI

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	76638
Tas. No:	7811.236 A.21.5

KONYA - 1995

121173

Mevlevîlikte Bir Hanedanlık Kurucusu
Sâkib Dede ve Dîvânı
Dr. Ahmet Arı

Akçağ Yayınları / 467
Kaynak Eserler / 141

ISBN 975-338-452-1

© Bu kitabın bütün hakları Akçağ A.Ş.'ne aittir.

Kapak / Emin Bebek
Sayfa Düzeni / Akçağ Dizgi Ünitesi
Baskı / Başer Matbaası 356 88 88
1. Baskı / Ankara 2003

Akçağ Basım Yayım Pazarlama A.Ş.
Tuna Cad. 8/1 06420 Kızılay – Ankara
Tel: (312) 432 17 98 – 433 86 51
Faks: 432 28 52

www.akcag.com.tr
akcag@akcag.com.tr

Mevlevîlikte Bir Hanedanlık Kurucusu

SÂKIB DEDE
ve
DÎVÂNI

Dr. Ahmet ARI

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi Yavuz AĞGİT Bölümü	
Dem.No.	121173
Tes.No.	7811-236 ARI.S

22 EYLÜL 2003

SÂKIB MUSTAFA DEDE HAYATI, ESERLERİ ve EDEBÎ KİŞİLİĞİ

The Life, Works and Litrary Character of Sâkib Mustafa Dede

Ahmet ARI*

Sâkib Mustafa Dede who lived during the second half of the seventeenth century and the first half of the eighteenth century is one of the most important representatives of the Mevlevî order of dervishes in the Ottoman literature. He spent the last forty six years of his life as a *sheikh* of the lodge of Mevlevî dervishes [*mevlevîhâne*] in Kütahya. Besides of the Turkish *Dîvan*, Sâkib Mustafa Dede also has another work named as *Sefîne-i Nefîse-i Mevlevîyân* [The Sublime Vessel of the Mevlevî]. Sâkib Mustafa Dede died in 1735 but his influence continued even after him as *Hânedân-ı Sâkıbiyye*.

1. HAYATI

Sâkib Dede, bilhassa mevlevîler arasında tanınmış bir kimse olmasına rağmen O'ndan bahseden kaynaklarda hayatıyla ilgili fazla bir bilgiye rastlayamadık. Bu sebeple yaptığımız araştırmalar sonucu, kendisinden sonra yerine şeyh olan oğlu Ahmed Hâlis Dede (1701-1777)'nin babasının hal tercümesine dair yazmış olduğu, *Tufeylü*

* Yard. Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Öğretim Üyesi.